

A Kúria a dr. Prokopovitsch László ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Magyar Ákos ügyvéd által képviselt alperes ellen munkáltató egészségsértése miatti kárfelelősség iránt a Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnál 1.M.735/2012. szám alatt megindított és másodfokon a Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.20.120/2014/6. számú ítéletével jogerősen befejezett perében az említett másodfokú határozat ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2015. szeptember 23. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Kúria a Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.20.120/2014/6. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek - tizenöt nap alatt - 20.000 (húszezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli.

I n d o k o l á s

A felperes a keresetében az alperest 3.000.000 forint nem vagyoni kár, 2.026.046 forint elmaradt munkabér, és 2012. szeptember 5-étől havi 306.870 forint járadék, valamint perköltség megfizetésére kérte kötelezni. Hivatkozása szerint a felek között munkaviszony állt fenn, ezért a balesetért az alperes felelősséggel tartozik.

A Nyíregyházi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.M.735/2012/14. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította és perköltség fizetésére kötelezte.

A munkaügyi bíróság által megállapított tényállás szerint a peres felek hosszabb ideje ismerik egymást, mindketten ny. lakosok. A felperesnek 1993. és 2008. között édesapjával együtt fuvarozó vállalkozása volt, és ezt a tevékenységet látta el, és végzi jelenleg is az alperes.

A felperes lakóhelyén olyan telephely volt kialakítva, ahol a fuvarozási tevékenységhez kapcsolódó gépeit, egy kisebb és egy nagyobb rakodógépet, illetve teherautót tárolt. Ezeket a gépeket egy 600 nm-es vasipari csarnokban javította, és segített másoknak is kisebb-nagyobb szerelési munkák elvégzésében. A felperesnél javíttatott időnként L.M., I.Z., CS.I., R.T. fuvarozó vállalkozók, és alkalmanként nála parkolt K. M. és L.M. is a járműveivel.

Az alperesnek 6-7 nagyobb teherautója van, de saját szerelőműhelye nincs, ezért ha szükséges volt a járműveit javíttatni, karbantartani, akkor azokat vagy a felpereshez, vagy más szervizbe vitette el a gépkocsivezetőivel.

A felperes 2008. január 1-jével a vállalkozói tevékenységét befejezte, mivel a családjával lakásépítésbe kezdett, amelyben aktívan kívánt részt venni. Ezen időponttól kezdődően fuvarozási tevékenységet nem végzett, azonban az alperessel szóban megállapodott abban, hogy szükség esetén „beugró”, helyettesítő sofőrként alkalmanként egy-egy fuvart elvállal. Ez történt 2008.

nyarán, majd 2009-ben, és 2010-ben is. Ezeken a napokon a felperes eleinte alkalmi munkavállalói kiskönyvvvel dolgozott, majd egyszerűsített munkaszerződést kötöttek a felek.

A gépkocsi szerelési munkákat a felperes ezen időszakban is ellátta, amelyek alkalmi jellegűek voltak. Egy-egy munka 1-2 órát vett igénybe, néha 4-5 óráig tartott, de előfordult, hogy egyik nap szétszedte, másnap összerakta az autót. A tehergépjárműveket a sofőrök vitték hozzá, és vagy megvárták azok elkészültét, vagy otthagyták nála, és telefonjelzés után mentek érte.

A szerelést a saját műhelyében, saját munkaeszközeivel, saját időbeosztása alapján, szükség esetén a saját maga által biztosított segítséggel végezte. A munkát az alperes nem irányította, nem ellenőrizte, nem felügyelte, csak az volt a lényeg, hogy a járművek biztonságosan tudjanak közlekedni. Ha alkatrészre volt szükség, azt vagy az alperes vette meg, vagy megvetette a felperessel, de ha sürgős fuvar akadt, akkor az is előfordult, hogy egy másik alperesi gépkocsiból szerelték ki. Ez mindig az alperes utasítására történt. A javítási árakban a felek közösen állapodtak meg.

A közigazgatási és munkaügyi bíróság a csatolt okirati bizonyítékok alapján megállapíthatónak találta, hogy az alperes csak a fuvarozási, azaz gépkocsivezetői tevékenységre kötött írásbeli munkaszerződéseket a felperessel - alkalmi jelleggel -, míg a szerelésre egyetlen alkalommal sem történt ilyen. Mind a két tevékenység napi szinten nem folyt össze - amikor gépkocsivezetés volt, aznap nem szerelte az alperes járműveit a felperes -, ezért a bíróság elkülönülten vizsgálta a tevékenységeket.

A perbeli időben hatályos 1992. évi XXII. törvény (régi Mt.) 75/A. §-ának (1) bekezdése szerint a munkavégzés alapjául szolgáló szerződés típusának megválasztása nem irányulhat a munkavállaló jogos érdekeinek védelmét biztosító rendelkezések érvényesülésének korlátozására, illetve csorbítására. Ugyanezen § (2) bekezdése szerint pedig a szerződés típusát elnevezésétől függetlenül az eset összes körülményére tekintettel kell megítélni, illetve megállapítani. Minderre tekintettel a felek között szerződés nem volt, így csak a munkaviszony legfontosabb ismérvei alapján határozhatta meg a bíróság a foglalkoztatás jellegét.

Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy az alperes egyéni vállalkozóként fuvarozási feladatokat lát el, melyhez a szerelési tevékenység nem kapcsolódik, szerelőket nem alkalmaz, ha javítani kellett a járműveit, a szervizbe, vagy a felpereshez vitte azokat, aki egyébként szakképesítéssel nem rendelkezett.

A perbeli bizonyítási eljárás során megállapítható volt, hogy a munkát a felperes vállalta, azonban az alperes nem írta elő, hogy ahhoz segítséget nem vehet igénybe. P.J. tanúvallomása szerint volt a felperesnek segítsége Gy.A. személyében, aki azonban nem az alperes alkalmazottja volt, de K.M.G. tanúvallomása szerint az is előfordult, hogy a gépkocsivezetők segítettek egy-egy szerelési fázisban.

Az Mt. 102. § (1) bekezdése és a 103. § (1) bekezdés a) pontja

szerinti foglalkoztatási kötelezettsége az alperesnek nem volt, a felperest nem alkalmazta minden nap, melynek nemcsak az írásbeli munkaszerződés hiánya volt az akadálya. Munkájára nem volt szükség folyamatos jelleggel, nem is vele végeztetett minden szerelési munkát, de a felperesnek sem kellett rendelkezésre állnia, egyéb tevékenységét is végezhetette a családja javára.

A bíróság a felek közötti alá-fölérendeltségi viszonyt (Mt. 104. §) sem találta megállapíthatónak, hiszen a felek egyenrangúként tárgyaltak munkáról, annak elvégzési idejéről, és az ellenszolgáltatásról is.

A bizonyítás eredményeként megállapítható volt, hogy az alperes a felperes munkáját nem irányította, nem utasította, kifejezetten csak kérte bizonyos munkák elvégzésére, de egyik fél sem hivatkozott arra, hogy az alperes ellenőrizte volna a felperes tevékenységét. A meghibásodott járműveket nem az alperes adta át a felperesnek, és azt nem is ő vette át tőle. Nem vizsgálta így az elvégzett munkát, sem az arra fordított időt, munkaeszközt, nem ellenőrizte a felperes napközbeni munkavégzésre képes állapotát.

A munkavégzés időtartamának, illetőleg a munkaidő beosztásának meghatározása [Mt. 103. § (1) bekezdés a) pont] körében a bíróság rámutatott arra, miszerint az alperes mindezt nem határozta meg, a perbeli napon is a felperes volt az, aki megjelölte, hogy mikor tudja elvégezni a kért javítást.

A bíróság álláspontja szerint a gépkocsiszerelői tevékenység jellegéből adódóan szinte kizárható, hogy van olyan munkaviszony, ahol a munkáltató az autószerelő alkalmazottját úgy foglalkoztatja, hogy az otthon, a saját műhelyében végzi ezen tevékenységet. Ez megvalósíthatatlan a felelősségi és munkavédelmi szabályok betartása miatt is.

A felperes nyilatkozata szerint 10.000 forintot kért a perbeli napon végzett munkáért, amely legfeljebb egy óra alatt elvégezhető lett volna. A munkabér esetén a munkáltatót járulékfizetési kötelezettség terheli, azonban az így kialakult ellenérték után sem a felperes, sem az alperes nem fizetett járulékot, az alperes a felperesnek bérjegyzéket nem adott. A bíróság álláspontja szerint az a körülmény, hogy a munka elvégzését követően nem azonnal, hanem alkalmanként, esetleg havonta egyszer történt fizetés, nem minősíti munkabérre a juttatást.

A felek és a perben meghallgatott tanúk is egybehangzóan állították, hogy a felperes a saját munkaeszközeivel, a saját áramforrásait felhasználva saját telephelyén végezte a tevékenységet. Az a körülmény, hogy az alperes vette meg a beépítésre kerülő alkatrészeket illetve az olajat, nem minősíti a jogviszonyt munkaviszonnyá.

A bíróság álláspontja szerint szerelési, javítási munkákra a felek között írásbeli szerződés soha nem kötöttetett, holott a munkaviszony esetén ez kötelező. Szóbeli megállapodás vállalkozási szerződésnél lehetséges, mint a perbeli esetben is történt.

A bíróság összességében azt állapította meg, hogy a felperes

vállalkozási tevékenységet folytatott a lakóhelyén lévő műhelyében, ő rendszeresen javítási, szerelési munkát végzett. Ezt a körülményt megerősítette L.M. fuvarozó vállalkozó is, amikor előadta, hogy neki is szerelt alkalmanként, de munkaviszony közöttük nem jött létre.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy hiányzott a felperes keresetének jogalapja, ezért a kártérítési igényt is a bíróság elutasította.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Nyíregyházi Törvényszék 4.Mf.20.120/2014/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperest másodfokú perköltség viselésére kötelezte. Kimondta, hogy a fellebbezési illeték az állam terhén marad.

A másodfokú bíróság ítélete szerint tényyszerűen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy 2010. előtt - miután a vállalkozási tevékenységét befejezte - a felperes fuvarfeladatokat végzett az alperesnek 2009 illetve 2010 években kb. 2-3 hónapot dolgozott ilyen módon. Az alperes csak a gépkocsivezetői tevékenységre kötött munkaszerződést ismerte el.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a gépjárműszereléshez szükséges szakképesítéssel nem rendelkezett, amelyet a felperes a fellebbezésében vitatott, de okiratot nem csatolt, amivel ennek ellenkezőjét alátámasztotta volna.

A felperes azon előadását, hogy gépjárműszerelőként is foglalkoztatták, a meghallgatott tanúk - B.S., M.F., P.J., K.M.G. - vallomása nem igazolta.

Helyesen hivatkozott arra az alperes a fellebbezési ellenkérelmében, hogy amennyiben a munkaviszony fennállt volna, akkor az alá- és fölérendeltségi kapcsolat alapján az alperesnek nem kellett volna a „győzködni” a perbeli napon a felperest az olajcsere elvégzése érdekében.

A másodfokú bíróság kifejtette, hogy a felperes nem tudta bizonyítani, miszerint kizárólag személyesen, és csak az alperes cége részére végzett szerelési munkát.

A törvényszék álláspontja szerint a felperes nyilatkozatára tekintettel alaptalanul állította azt a felperes képviselője, hogy a gépjármű szerelése során a munkavégzés időpontját az alperes mint munkáltató határozta meg. A jogviszony jellegének megítélésénél nincs jelentősége annak, hogy a munkavégzés helye hol volt, hiszen azt a felek egyezően adták elő, miszerint Ny. településen nem volt más olyan szerelő akna, ahol a tehergépjárművek javítása elvégezhető lett volna. A felperes előadása azt támasztja alá, hogy külön megállapodás tárgya volt a felek között az adott szerelési munka, a díjazásban is külön állapodtak meg eseti jelleggel.

Helytállóan utalt az alperes arra, hogy amennyiben munkaviszony keretében látta volna el a felperes a tevékenységét, az egy óra munkadíj nem lehetett volna 10.000 forint. Az a tény, hogy az alperes járművének javításához a szükséges alkatrészek beszerzését az alperes finanszírozta, nem alapozza meg a munkaviszony

megállapítását, hiszen vállalkozási szerződés esetében is a szükséges anyagköltség a megrendelőt terheli, és a felek megállapodása szerint azt a vállalkozó is beszerezheti, de oly módon is megállapodhatnak, hogy a megrendelő adja át a javításhoz felhasználandó anyagokat.

Helytelenül hivatkozott arra a felperes képviselője, hogy iratellenes az elsőfokú bíróságnak azon megállapítása, miszerint a felperes másnak is végzett javítási tevékenységet, mert K.M.G., B.S., K.M., L.M. tanúvallomásai alátámasztották az alperesnek ezen védekezését.

A gépjárműszerelői tevékenység ellátható munkaszerződés keretében, illetve más polgári jogi jogviszonyként is. A felperes maga adta elő, hogy a javítási munkák nem rendszeresen fordultak elő, „...volt olyan, hogy egy hónapig egyáltalán nem volt semmilyen javítási munka, volt hogy időnként meg egy héten kétszer is előfordult” (jegyzőkönyv, 5. oldal 6. bekezdés).

A teherfuvarozás során menetlevelet kell vezetni, és ennek őrzése a fuvaroztató cég feladata. A jelen esetben nem azt kellett bizonyítania a felperesnek, hogy az alperesnél időszakonként sofőrként dolgozott-e - ezt a tényt az alperes nem vitatta -, hanem azt, hogy a baleset napján munkaviszonyban állt-e az alperessel sofőrként, vagy szerelőként. Ezt igazolni nem tudta, saját maga adta elő, hogy ebben az időszakban építkezett, amely sok elfoglaltságot jelentett. A baleset napján is mesteremberek mentek az építkezésre, akiknek segíteni kívánta a munkáját, 8 órától már az építkezéssel volt elfoglalva, ezért az olajcserét csak ezt megelőzően tudta vállalni.

A felperes felülvizsgálati kérelme tartalma szerint elsődlegesen a keresetnek megfelelő határozat meghozatalára irányult. Másodlagosan a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezése mellett az elsőfokú bíróság új eljárásra kötelezését kérte.

Hivatkozása szerint a másodfokú bíróság ítéletének indokolásában rámutatott az elsőfokú bíróság azon megállapítására, amely szerint a felperes a gépjárműszereléshez szükséges szakképesítéssel nem rendelkezett. Megjegyezte, hogy a felperes fellebbezésében ezt a megállapítást vitatta, de okiratot nem csatolt, amely tanúsíthatta volna a végzettségét. Sem az elsőfokú, sem a másodfokú bíróság nem hívta fel e körben hiánypótlásra a felperest, ezzel súlyos eljárásjogi szabálysértést követett el a Pp. 95. §-ának (1) és (2) bekezdésének sérelmével.

A felülvizsgálati érvelés szerint a másodfokú bíróság megsértette a Pp. 206. §-ának (1) bekezdését is. A bizonyítékok egybevetését a másodfokon eljáró bíróság nem megfelelően végezte el, ugyanis számos ellentmondás szerepel az ítélet indokolásában. A meghallgatott tanúk többsége előadta, hogy a felpereshez az alperes megbízásából gépjárműveket vittek javítani. Megállapítható, hogy az alperes alkalmazásában álló munkavállalók a munkáltató utasítására rendszeresen igénybe vették a tevékenység ellátásához a felperest. Azt, hogy adott esetben a szerelési munkában valaki „besegített”

mert éppen a helyszínen tartózkodott, irreleváns, hiszen ezen segítségek nem annak a speciális hozzáértést igénylő munkafolyamatnak a részét képezték, amelyet a felperes végzett, csupán technikai szempontú segítséget jelentettek.

A másodfokú bíróság megállapította, hogy a felperes a perbeli napra sem gépjárművezetésre, sem pedig a szerelői munkakörre írásban megkötött munkaszerződéssel nem rendelkezett. Ezzel kapcsolatban utalt az Mt. 76. §-ának (1), illetve (2) bekezdésében foglaltakra. A jogviszony írásba foglalásának elmaradása nem eshet a felperes terhére, hiszen a munkaszerződést az alperesnek, mint munkáltatónak kellett volna írásba foglalnia. Korábban egyszerűsített munkaszerződés került megkötésre a felek között, amely esetben az alperes munkáltatóként a munkavégzés időpontját, időtartamát meghatározta.

Mindezekon túlmenően a felperes a felülvizsgálati kérelmében utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság azon megállapítása, mely szerint az akna használatát más kívülálló személyeknek nem csupán szívésségből engedte át, és nemcsak tanácsokkal, szóbeli segítséggel járult hozzá a vállalkozók gépjárműveinek a javításához, jogszabálysértő. A tanúk által előadott tényeket a bíróság elfogadta, ám az erre vonatkozó alperesi állítást mégis valónak találta. A Pp. 163. § (3) bekezdése alapján azonban a bíróság az általa köztudomásúnak ismert tényeket fogadhatja el csak valónak.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A felülvizsgálati kérelem önálló jogorvoslati kérelem, abban a törvény értelmében pontosan meg kell jelölni azt a határozatot, amely ellen a felülvizsgálati kérelem irányult, azt, hogy a fél milyen tartalmú határozat meghozatalát kívánja, továbbá elő kell adni - a jogszabálysértés és a megsértett jogszabályhely megjelölése mellett -, hogy a fél a határozat megváltoztatását milyen okból kívánja [Pp. 272. § (2) bekezdés]. Ebből következően a felülvizsgálati kérelem keretei között [Pp. 275. § (2) bekezdés] csak a felülvizsgálati kérelemnek azon részét bírálhatta el, amely a jogszabálysértés megjelölésével konkrétan alátámasztott volt.

A jogvita eldöntése során az eljáró bíróságok helytállóan vizsgálták elsődlegesen azt a körülményt, hogy a felek között létrejött-e munkaviszony, mivel csak ennek fennállta esetén érvényesíthető a felperes részéről az Mt. 174. § (1) bekezdésre, és 177. § (1), (2) bekezdésére alapított kártérítési igény.

Az eljáró bíróságok helyesen fejtették ki, hogy a baleset időpontjában a munkaviszony fennállta nem nyert igazolást. A felperes a felülvizsgálati kérelmében alaptalanul hivatkozott az Mt. 76. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltak megsértésére. A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan a felek a gépjárművezetőkénti foglalkoztatásra - rövid időszakra - egyszerűsített munkaszerződést kötöttek, míg a szerelői tevékenység ellátására ilyen dokumentum nem állt rendelkezésre. Arra a felperes

maga sem hivatkozott, hogy a munkaszerződés kérése ellenére nem került írásba foglalásra.

Írásbeli szerződés hiányában a bíróságok jogszerűen vizsgálták a rendelkezésre álló adatok (Pp. 206. §) alapján a jogviszony fennálltát, és helytállóan jutottak arra a következtetésre, hogy a felperes munkavégzése nem tartalmazta azon elemeket, amelyek alapján a munkaviszony fennállta megállapítható lenne.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a Pp. 206. § megsértését panaszolta állítva, hogy a másodfokú bíróság ítélete számos ellentmondást tartalmaz. Ezek közül azonban csak azt nevesítette, hogy tévesen értékelte az alperesnél munkát végző tanúk vallomását, akik állították, hogy a munkáltató utasítása alapján rendszeresen vittek gépjárművet javíttatni a felpereshez. Ez a körülmény azonban a többi rendelkezésre álló, és helytállóan értékelt bizonyíték mellett önmagában nem volt alkalmas a munkaviszony fennállásának alátámasztására. Az alperesi alkalmazottak a gépjárművet akkor is elvihették javítás céljából a felpereshez, ha a felek között a tevékenység ellátására más polgári jogi jogviszony (megbízási szerződés, vállalkozás) jött létre.

A felperes alaptalanul sérelmezte azt is, hogy a bíróságok nem hívták fel annak igazolására, miszerint a tevékenység ellátására megfelelő képesítéssel rendelkezett, ezzel pedig megsértették a Pp. 95. §-ának (1) és (2) bekezdésében foglaltakat. A munkaviszonyra jellemző elemek értékelése során ennek nem volt kiemelt jelentősége, így a jogvita eldöntése szempontjából közömbös, hogy a felperes - az általa nem vitásan ellátott szerelői tevékenységet - milyen szakmai képzettség mellett látta el. Ugyancsak nem volt jelentősége annak, hogy más személyek részére a felperes a telephelyen lévő szerelőknél milyen feltételekkel bocsátotta rendelkezésre, illetve hogy más személyeknek adott-e szakmai tanácsokat.

Tekintettel arra, hogy a felek között munkaviszony létrejötté nem nyert igazolást, így az ennek fennállására alapított kártérítési követelés sem volt alapos [Mt. 174. § (1) bekezdés].

A kifejtettekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta a Pp. 275. §-ának (3) bekezdése alapján.

A felperes perköltség fizetési kötelezettsége a Pp. 78. §-ának (1) bekezdésén alapul, míg munkavállalói költségkedvezményére tekintettel a felülvizsgálati eljárás illetéke az államot terheli az adott ügyben irányadó 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján.

Budapest, 2015. szeptember 23.

Dr. Hajdu Edit s.k. a tanács elnöke, Dr. Mészárosné dr. Szabó Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
Nné

tisztviselő